

Årsplan og budget for første halvår 2011 Miljøpunkt Indre By-Christianshavn

09.11.2010

Miljøpunkt Indre By-Christianshavn (i det følgende betegnet Miljøpunkt) blev formelt stiftet i juni 2008. Fra december 2008 var der ansat en centerleder, og da der 11. maj 2009 var officiel åbning af lokalerne på Rådhuspladsen 77 (R77), var der allerede fuld gang i projektarbejdet.

I løbet af 2010 har mange ting fundet deres form, erfaringer fra tidligere projekter kunne indgå i tilrettelæggelsen af nye, og i det hele taget har der været **en fantastisk stemning** af, at vi er ved at have grundopstillingen til i de kommende år at kunne lave store ting.

2011 vil således starte med et stort udstillingsprojekt: *Hungry Planet - mellem køkken og klode*, som vi viser i Rundetaarn i dagene 22.01-27.03. I 2011 vil vi fortsætte en bred vifte af indsatser på byforgrønnelsesområdet - rådgivning, gårdvandring, lommeparker, beplantningens rolle overfor luftrensning osv. Vi har en spændende virksomhedsundersøgelse klar, som gennem sin afdækning af holdninger til og barrierer overfor en klimaindsats giver klare pejlemærker for en videre indsats i virksomhederne.

Trafikværkstedet, som har været i gang siden januar 2010, vil i 2011 kunne fremlægge et tankevækkende trafik-scenarie for hovedstadsområdet, hvor trafikken i 2030 er halveret, og det centrale København er transformeret til primært fodgænger- og cykelzone - som en naturlig konsekvens af byens planer om at blive CO₂-neutral inden 2025. Og vi håber i løbet af 2011 at kunne være med til at opstarte både eldebilsprojekter og tiltag til en intelligent varedistribution for det centrale København. Vi ser også frem til, at vores vindmølleadministration i 2011 kommer i gang med at skaffe andelshavere til et kommende vindmøllelaug ved Prøvestenen.

Men så kom **budgetforliget** for 2011. Og frem for at spørge, hvordan Miljøpunkterne - hvis der skulle spares - selv kunne forestille sig det mest hensigtsmæssigt at gøre det, har man fra politisk side eksploderet hele situationen med beslutningen om, at det lokale miljøarbejde fremover skal varetages af lokaludvalgene og økonomiforvaltningen. På tidspunktet for denne årsplans udarbejdelse er det således et **åbent spørgsmål**, om det nuværende lokale miljøarbejde på de nye vilkår kan videreføres med det nuværende niveau og omfang.

De kommende måneders **dialogproces** må vise, om det lykkes at skabe den situation, hvor Fonden i samarbejde med Indre By Lokaludvalg og Christianshavns Lokaludvalg påtager sig videreførelsen af det lokale miljøarbejde. Foreliggende årsplan er således formuleret på den **dobbelthed**, at der samtidig med at der på ét niveau vil være tale om en afvikling, vil arbejdet med at sikre den optimale videreførelse af det lokale miljøarbejde stå i centrum.

I løbet af Miljøpunkts første snart to år er projektlisten blevet stadig længere - mange lokale miljøindsatser udfolder sig over tid, og Miljøpunkt har pt. omkring 40 projektnumre åbne, hvoraf en stor del rækker ind i 2011. Samtidig vil der i første halvår 2011 skulle afsættes en del tid til de forestående strukturelle forandringsprocesser, hvor vi i skrivende stund arbejder målrettet på en **samarbejdsaftale** med de to lokaludvalg om en videreførelse af det lokale miljøarbejde, hvor Fonden står som en central aktør.

Situation

Tid er en kolossalt vigtig ressource i det lokale miljøarbejde, og vi har i 2010 prioriteret at styrke den tid, vi har til rådighed for at løfte det lokale miljøarbejde. På baggrund af et budget, som i udgangspunktet giver plads til to fastansatte og lidt projektmidler, har vi således igennem

systematisk inddragelse af praktikanter og løntilskudsansatte i 2010 kunnet øge den faste stab til 5-6 personer plus de to ansatte i vindmølleadministrationen, samtidig med at det frivillige arbejde i arbejdsgrupper og omkring events er blevet styrket.

På R77 har vi allerede i dag **lokalefællesskab** med sekretariatet for Lokaludvalgene for Indre By og Christianshavn. Det bidrager til et styrket dagligt arbejdsmiljø og åbner for mange oplagte samarbejdsflader samtidig med, at det kvalificerer den miljøfaglige dimension af lokaludvalgsarbejdet og den lokalpolitiske dimension af Agenda 21-arbejdet. I forhold til den sammenlægning, som der med budgetforliget er lagt op til, er problemet blot, at vi allerede har fælles indgang, fælles mødefaciliteter, printer osv. Det **effektiviseringspotentiale**, som budgetforliget forudsætter, er således allerede langt hen ad vejen høstet i Indre By-Christianshavn. Her vil der således være tale om reduktioner af indsatsen, eller at en endnu større del af arbejdet end tidligere må gennemføres på baggrund af ekstern finansiering.

Vindmølleadministrationen opbyder i den nuværende situation et særligt problem. I den udstrækning, fonden bag Miljøpunkt nedlægges, må møllelaugene søge andetsteds hen. Der ligger i den fondskonstruktion, som i dag eksisterer omkring Miljøpunkterne, en eminent ramme for at samordne og inddrage de uorganiserede frivillige kræfter, samtidig med at det giver en række fordele i forhold til samarbejdskonstruktioner og tilvejebringelse af supplerende ekstern finansiering. Der er således mange grunde til i den kommende tid at søge en løsning, hvor Fonden og den nuværende bestyrelse bevares og får en **aktiv rolle** i det videre miljøarbejde i Indre By-Christianshavn.

Helt fra starten af har Miljøpunkt målrettet arbejdet på at udvikle en **arbejdsmetodik** i håndteringen af projektarbejdet, som sikrede høj kvalitet i det resulterende arbejde. Ud over events og umiddelbart synlighedsskabende indsatser har der derfor været tale om en række kortlægningsprojekter, hvoraf virksomhedsundersøgelsen er tæt på at være færdig.

I den forbindelse er det vigtigt at påpege **skævheden** i de nu praktiserede fordelingsnøgler for midler til Miljøpunkter og Lokaludvalg, som udelukkende beregnes efter antal beboere. Bydelen Indre By har kun omkring 10% af KKs indbyggere, men næsten halvdelen af dens virksomheder. Med i alt 47.500 CPR-numre og mere end **32.500 CVR-numre** plus dem, vi ikke har tal på i distrikt 2100, er der tæt på at være lige så mange virksomheder som beboere. Samtidig er der et meget stort antal mennesker, som hver dag gæster, arbejder og fester i bydelen. Beboerne er så at sige i mindretal i deres egen bydel, og afmålingen af **tildelingerne** til de enkelte bydele burde i langt højere grad end i dag afspejle det reelle omfang af opgaverne.

Siden starten af 2010 har vi haft udstillingen *Hungry Planet - mellem køkken og klode* under forberedelse. Den finder sted i **Rundetaarn** i perioden 22.01.-27.03.2011, og vi regner med at op imod 50.000 mennesker i løbet af denne periode vil gæste udstillingen. Det er et stort og spændende projekt, som frem til april kommer til at lægge beslag på en væsentlig del af vores ressourcer.

Langsigtet vision

Miljøpunkts rolle er at være advokat for livsrummet, biodiversiteten, og byens grønne og levende elementer.

Miljøpunkt ønsker overordnet at medvirke til et København

- som miljømetropol, hvor bæredygtighed er konsekvent indtænkt overalt,
- som udstillingsvindue for den bæredygtige storby,
- med en bæredygtig trafik-, transport- og kommunikationsstruktur,
- med optimale vilkår for en bæredygtig virksomhedsdrift,
- som en frodig, smuk, sund og grøn ramme for byens beboere, arbejdende og besøgende,
- som et fremsynet eksempel på en CO₂-neutral storby med et faldende globalt økologisk fodaftryk.

Miljøpunkt vil arbejde for denne vision gennem

- at skabe lokal dialog om væsentlige miljøspørgsmål, herunder kommunens miljøpolitik
- at forankre agenda-aktiviteterne ved aktiv inddragelse af bydelens borgere, institutioner, foreninger, virksomheder og handelsliv,
- at bistå med bred faglig viden og kvalificeret bistand til de nævnte parter, samt
- at støtte helhedsorienterede miljøprojekter i tæt samarbejde med andre aktører.

Vi ser for os et Miljøpunkt, som kan informere, inspirere, agere, koordinere, støtte lokale initiativer, bygge netværk, koble offentlige og private interessenter i bydelen på utraditionelle måder, skabe maksimal synlighed på holdninger og bringe bydelens muligheder i spil.

Vision 2011-2013

Miljøpunkt ser bredt sine opgaver inden for følgende områder:

- Støtte miljøtiltag blandt bydelens beboere og virksomheder.
- Sikre bedre luftkvalitet (særligt partikelforureningen).
- Styrke byforgrønnelsen - grønne gårde og gaderum, parker og lommeparker.
- Opprioritering af cykel- og fodgængervenligheden og den kollektive trafik.
- Styrke viden om klima, miljø og bæredygtighed blandt bydelens beboere og virksomheder.
- Stimulere og inspirere til miljøbevidst adfærd blandt bydelens beboere og virksomheder.
- Opbygge en køreplan for en CO₂-neutral bydel i en CO₂-neutral region.

Dette afspejler sig i den vifte af projekter, som er medtaget i årsplanens projektlister, som giver et godt billede af centerets vision for de kommende år.

En vision er ikke et én gang fastlagt manifest, men en størrelse, som må forstås og evalueres i stadig dialog med arbejdet med udviklingen af den bæredygtige by.

Strategi og prioriteringer for 2011

En række nøgleord for Miljøpunkts strategi og prioriteringer for 1. halvår 2011 er:

- Optimal realisering af udstillingen Hungry Planet - mellem køkken og klode
- Sikring af den bedst mulige videreførelse af det nuværende lokale miljøarbejde
- Sikring af en langtrækkende basisøkonomi for miljøarbejdet
- Afklaring af mulighederne for Fondens videre varetagelse af det lokale miljøarbejde
- Afsøgning og iværksættelse af projektrammer med indbygget hel eller delvis finansiering
- Styrkelse af netværk og samarbejdsflader, særlig i forhold til lokaludvalgene

Miljøpunkt har i løbet af 2010 opnået en vis synlighed i det lokale mediebillede. Miljøpunkt vil også i 2011 prioritere projekter og aktiviteter, som giver Miljøpunkt **synlighed** og en plads i bydelens bevidsthed som et sted, hvor man kan søge hjælp til en bred vifte af miljøspørgsmål. For hvert enkelt af Miljøpunkts aktiviteter er det vigtigt at afklare og fastholde synligheds-potentialet. Alle projekter bliver løbende præsenteret i en særlig sektion på Miljøpunkts hjemmeside, og hvor der er basis for det, skaffes der medieomtale.

Det overordnede mål er at styrke et samlet **narrativ** om Miljøpunkt som en aktør, der brænder for bydelens miljø, som kan skabe resultater, selv eller gennem andre, som arbejder for win-win-løsninger, hvor alle parter og miljøet er vindere, og som den oplagte samarbejds- og samtalepartner i miljøspørgsmål. Opbygningen af et **image** for Miljøpunkt som advokat for livsrummet, biodiversiteten, og byens grønne og levende elementer forudsætter konsistente aktiviteter over tid.

Efter gejsten op til **Klimatopmødet** og den efterfølgende skuffelse over det svimlende gab mellem en stadig stærkere forståelse af nødvendigheden af en stærk og hurtig klima- og bæredygtighedsindsats og den politiske vilje til at træffe de nødvendige beslutninger, har 2010 stået

i tømmermændenes tegn. Og med det seneste budgetforlig kan man se, at det selv for en by som København, som har profileret sig stærkt på ambitionerne om at blive verdens Miljømetropol og opnå CO₂-neutralitet i 2025, kniber med at allokere de nødvendige ressourcer til det langsigtede grundarbejde, som skal etableres i de allernærmeste år for at få et ambitiøst og nødvendigt projekt som KKs klimaplan sikkert i hus.

Forud for COP15 var der fra de rige lande lagt op til, at en klimaaf tale skulle sikre, at CO₂-koncentrationen holdt sig under 450 ppm, 117 lande (deriblandt mange, for hvem klimaforandringerne allerede i dag er en anderledes håndgribelig realitet end i Danmark) ønskede endda at skærpe klimaaf talens målsætning til **350 ppm**, som er det niveau, vi må tilbage til, hvis vi vil langtidsstabilisere det globale klima. Men med de tilsagn om reduktioner, som er givet efter COP15, er det sandsynlige scenario, at CO₂-koncentrationen i år 2100 er nået op omkring 780 ppm, hvilket svarer til en fordobling i forhold til i dag.

Set i det lys gør det ikke det store til eller fra, om København bliver CO₂-neutral eller ej. Men under Klimabundmødet, hvor vi havde gæster fra hele verden, var reaktionerne igen og igen, at det var utroligt vigtigt, at **København gik foran** og viste, at det kan lade sig gøre. Og flere påpegede vigtigheden af, at vi ikke bare selv blev CO₂-neutrale, men tog ud i verden for at inspirere andre byer til at gøre det samme - inklusive det at organisere den lokale forankring af miljøarbejdet i små selvorganiserende Agenda 21-enheder, som der generelt var stor anerkendelse for. Der er således al mulig grund til på alle niveauer at styrke indsatsen for en reel CO₂-neutralitet i 2025.

Realiseringen af KKs klimaplan forudsætter opførelse af vindmøller med en samlet kapacitet på 290 MW, primært som **andelsbaserede vindmøller**. Det folkelige medejerskab til energiproduktionen vil potentielt have mange positive afledte virkninger. Gennem administrationen af Middelgrundens Vindmøllelaug og Hvidovre Vindmøllelaug har vi løbende kontakt med det netværk af mennesker, som har konkrete erfaringer med etableringen af andelsbaserede vindmøllelaug. Det er vigtigt at inddrage den ekspertise tidligt i processen, og vi vil i de kommende år aktivt medvirke til etableringen af disse laug. Dialogen med KK herom er i gang.

I Miljøpunkt drøfter vi løbende, hvad det vil sige at være Agenda 21-center i en bydel, hvor beboerne er i markant **mindretal** i forhold til de mange, som hver dag arbejder og gæster byen. Dette forhold gør billedligt talt, at man ikke bare kan gå på gaden, hvis man vil nå 'manden på gaden' (m/k). Ligeledes gør funktionen som centrum i en stor bystruktur, at for eksempel løsningen af den trafikale situation og den ultrafine partikelforurening, som udgør to af bydelens store miljømæssige problemkomplekser, i meget høj grad kræver indsats, som rækker ud over bydelsgrensene.

Det er baggrunden for, at vi i 2010 har været værter for et meget spændende studiekredsarbejde i **Trafikværkstedet**, som har sat sig for at lave en plan, hvor trafikken i 2030 er halveret - og ikke næsten fordoblet, som det er forudset i infrastrukturkommissionens fremskrivninger. På trafikområdet er vi ligeledes involveret i etableringen af forsøgsordninger med intelligent varedistribution og eldelebilsordninger.

Hovedtemaet for 2010 er **byforgrønnelse**, og vi har i løbet af året gennemført en lang række aktiviteter omkring forskellige aspekter af byforgrønnelsen. Byens grønne elementer er helt centrale for sundheden, skønheden og livskvaliteten i den centrale by, og byforgrønnelsen er et tema, som Miljøpunkt vil prioritere højt i de kommende års arbejde.

Vi ser derfor også frem til vedtagelsen af en egentlig **klimatilpasningsplan** for KK, som kan give styrkede vilkår for byforgrønnelsesprocessen. Det er et spændende mulighedsfelt, som åbner sig ved, at forandringer som flere grønne tage og større vegetationsvolumen, som ud fra klimatilpasningsperspektiv er nødvendige, samtidig har et stort potentiale i forhold til styrkelsen af byens sundhed og livskvalitet.

Der ligger et besparelspotentiale på op imod 10 mia. kr. i sparede kloakudgifter ved i de

kommende år at satse systematisk på lokal afledning af regnvandet. Indre By Lokaludvalg og Christianshavns Lokaludvalg har i høringssvar foreslået, at disse midler samles i en **LAR-fond** for at kunne understøtte, at denne byforgrønnelsesproces rent faktisk finder sted. Og mens vi fra lokalt hold kan stimulere de nødvendige beslutningsprocesser mellem et meget stort antal interessenter, vil vi stærkt appellere til politikerne om at gøre deres til, at byforgrønnelsen får optimale rammebetingelser.

Sammenfatning

Fra Miljøpunkt Indre By-Christianshavn ser vi for os et 2011, hvor det lokale miljøarbejde trods den strukturelle turbulens går styrket videre. Selvom den nuværende dialogsituation mellem Miljøpunkter og Lokaludvalg er påtvunget, ser vi, at en række aspekter af miljøarbejdet kan vinde ved en vis grad af **integration** med det øvrige lokalpolitiske arbejde. Vi er indstillet på at løfte det bedst mulige ud af den kommende situation og vil i 2011 arbejde på, at Miljøpunkt står endnu klarere i bevidstheden hos bydelens borgere og virksomheder som **samlingssted** for den lokale miljøindsats.

Samtidig må vi overfor de ansvarlige politikere markere, at København ikke når CO₂-neutralitet alene ved teknisk-organisatoriske tiltag. Det vil i de kommende 15 år kræve en stor og vedholdende indsats direkte i øjenhøjde med byens borgere og virksomheder at vende indgroede **holdnings- og adfærdsmønstre** fra den fossile tidsalder. Og her vil en markant **stærkelse** af Miljøpunkterne og deres arbejdsområde være en indlysende - for ikke at sige uomgængelig - del af strategien.

Man kan ikke gøre København CO₂-neutral *for* borgerne, kun *med* borgerne.

Seks virkefelter

I Miljøpunkts projektlister er aktiviteterne inddelt i seks indsatsområder (2-7) plus den basale drift og udvikling af Miljøpunkts rammer (1), som er medtaget sidst.

2) **Synlighed, videns- og informationsprojekter.**

3) **Baggrunds- og kortlægningsprojekter.**

4) **Byforgroenelse.**

5) **Trafik og luftforurening.**

6) **Forbrug, affald og recirkulering.**

7) **Energi- og klimaprojekter.**

1) **Drift og udvikling.**

Efter hvert projekt er der i projektskemaerne nedenfor i kolonne 3 angivet en simpel prioritering, * / ** / ***, som angiver muligt/vigtigt/vitalt i 2011. Yderligere er der med # / ## / ### i kolonne 4 angivet, i hvor høj grad pågældende aktivitet indebærer økonomiske midler. Nedenstående projektlister har medtaget langt flere projekter, end man vil kunne gennemføre på et år, endsige et halvt år - den er så at sige en idébank af projektmuligheder, som har været drøftet, og som med den rette timing og de tilstrækkelige ressourcer vil kunne igangsættes.

København har sammen med 480 andre byer og kommuner fra 23 EU-lande tilsluttet sig EU-initiativet **Covenant of Mayors**. De byer, som er tilmeldt *Covenant of Mayors*, forpligter sig officielt til klima- og energimålsætninger, der er mere ambitiøse end EUs. I den forbindelse skal der udarbejdes handlingsplaner for hvert lokalområde, som for KKs vedkommende vil være Miljøpunktens årsplaner. Projekter mærket med * efter projektnummeret (f.eks. 2.1*) angiver således projekter, som kan bidrage til KKs opfyldelse af forpligtelserne i *Covenant of Mayors*, www.eumayors.eu.

Inden igangsætning af projekter i Miljøpunkt sker der for hvert projekt en projektmodning. Her anvendes et skemaformat, kaldet **Projektskemaet**. Ud over et kort rids af projektformuleringen omfatter det en opregning af projektansvarlige, projektudførende, ankerperson i bestyrelsen, samarbejdspartnere, intern og ekstern finansiering, forventet tidsforbrug og tidslinje, samt en opstilling af interne og eksterne succeskriterier. Sammen med en egentlig projektbeskrivelse, som varierer i omfang i forhold til det konkrete projekt, danner dette skema grundlaget for bestyrelsens beslutninger om projektigangsættelser.

2	Synlighed, videns- og informationsprojekter	pri.	øko.	samarbejdspartnere
2.01*	Lån en ladcykel	***	#	Delebilfonden
2.03	Udstilling i tomme vinduer			erhvervsvejendomsmæglere
2.05	Opsamling af borgerinitiativer og aktuelle sager	**		LU
2.11*	Udstillingen Hungry Planet	***	###	Peter Menzel, mange
2.12	Nyhedsbrev	*		
2.13*	Byens grønne lunger, ansøgning			

Som omtalt under strategi og prioriteringer er det vigtigt i Miljøpunkts indledende faser at skabe synlighed på holdninger.

2.01) Vi har i løbet af 2010 udvidet vores ladcykelordning til **12 ladcykler**, som mod et depositum på 500 kr. kan lånes fra 6 forskellige steder i bydelen. Ordningen er taget virkelig godt imod, og den giver en god, meget konkret synlighed i bydelen for både Miljøpunkt og Lokaludvalg samtidig med, at det er med til at gøre det attraktivt at leve og arbejde i Indre By-Christianshavn uden bil.

Der er indledt sonderinger om en online booking-ordning, som vil kunne give både brugere og administratorer af ordningen større overblik, lette håndteringen af depositum og muliggøre, at ordningen med tiden vil kunne udbygges til at omfatte markant flere ladcykler. I løbet af vinteren er det planen at få samlet udlånsstatistikken for 2010.

2.11) Udstillingen *Hungry Planet - mellem køkken og klode* i Rundetaarn 22.01.-27.03.2011 bliver 1. halvårs store projekt. Med udgangspunkt i Peter Menzels enestående billeder fra bogen *Hungry Planet*, som viser familier fra hele verden sammen med hvad de spiser på en uge, vil udstillingen sætte fokus på sammenhængen mellem vores daglige indkøb, spise- og madvaner og den globale klima- og bæredygtighedssituation. Vi har udarbejdet tre tilsvarende portrætter af danske familier, hvor vi yderligere ser på det affald, som der produceres i løbet af en uge i køkkenet. Og vi vil invitere danske familier til at lave en tilsvarende undersøgelse af, hvad de spiser og gør i deres køkken i en uge. Yderligere vil der blive udarbejdet undervisningsmateriale og blive tilbud om skoletjeneste og rundvisninger. Rundetaarn har i snit mere end 1.000 daglige besøgende, så udstillingen vil blive set af op imod 50.000 mennesker.

Se yderligere oplysninger på www.hungryplanet.dk.

Tilvejebringelsen af finansieringen for udstillingen er langt. Dette vil medføre, at Miljøpunkt i 2010 får brug for at kunne overføre midler til 2011 ud over rammen på 200.000 kr., hvilket der primo november er indhentet tilladelse til ved Center for Miljø.

3	Baggrunds- og kortlægningsprojekter	pri.	øko.	samarbejdspartnere
3.01	Etablering af digital kortplatform	***	#	KK, eksterne konsulenter
3.02	Kortlægning af Indre Bys naturkapital	**		
3.03*	Kortlægning af grønne virksomheder			

3.01) Visionen om en **digital kortplatform** har figureret i Miljøpunktets ønsker om at kunne samordne og formidle viden og data på en lang række områder. Vi er her mod slutningen af 2010 ved at udvikle en prototype, som kan håndtere et GIS-lag over Google Maps, og dermed giver mulighed for at anvende et langt mere detaljeret grundkort. En sådan kortplatform vil være yderst egnet til at lave registreringer af for eksempel bevarelsesværdige træer og facadebepantninger, smukke gårdrum, grønne tage og lommeparker og en lang række klima- og bæredygtighedsinitiativer. Bruger-interfacet skal være enkelt og veldesignet, og integrationsmulighederne med eksisterende hjemmesider fleksible. I løbet af 1. halvår 2011 skal vi have prøvekørt prototypen med henblik på en vurdering af det videre udviklingsarbejde.

4	Byforgrønnelse	pri.	øko.	samarbejdspartnere
4.01*	Lommeparker	**		LU, KK
4.07*	Biodiversitet på Christianshavns Voldanlæg	*		DMU, div. Christiania
4.11	Opfølgning af 'Den grønne by'	*		SNM
4.15	Grøn Lørdagsrådgivning	***	#	Peder Clement
4.16*	Biochar (sammen med Hungry Planet)	**		Robert Flanagan
4.18	Den skjulte bynatur - et lyd-billedprojekt	**	##	Thomas A
4.20	Urban Farming studiekreds	**	#	Thorkild, Mie
4.21	Skolehaver i Indre By	**		Københavns Madhus
4.25*	Lommepark 77	***	#	LU
4.26	Grønne Gårdvandring	***	#	

4.01) Københavns Kommune har frem mod år 2015 indledt en projektramme om etablering af lommeparker, gadetræer og andet grønt. Vi har indledt en dialog med Realdania derom og vil

gå videre med en ansøgning om borgerinvolverende lommeparker, når den strukturelle afklaring er på plads.

4.07) På det seneste har planerne om en tilbageføring af Christianshavns Voldanlæg til dens nøgne militante form igen rørt på sig - hvilket vil være en katastrofe for bynaturen og områdets rekreative værdi. Gennem deltagelse i følgegruppen for Danmarks Miljøundersøgelses forskningsprojekt LINABY, har vi fået området udpeget som ét af tre undersøgelsesområder. Undersøgelsen nærmer sig sin færdiggørelse. Og i løbet af vinteren 2010-11 vil vi med LINABY se undersøgelsesresultater, som viser, at københavnernes i høj grad værdsætter en sådan 'vild' bynatur med dens højere biodiversitet og anderledes naturoplevelser.

4.11) Et af de præmierede projekter fra studenterkonkurrencen **Den grønne by**, Tim Thikajs **Mobile udstillingsrum**, er lige nu i realitetsdrøftelser som del af formidlingsfladen for Statens Naturhistoriske Museums forestående byggeri. Konkurrencen gav fine bud på forskellige typer af byforgrønning i den historiske by, og det giver god mening at søge realiseringsmuligheder for flere af projekterne. Samtlige bidrag kan ses på hjemmesiden www.lommeparker.dk.

4.15/4.26) I 2010 afholdt vi dels en lang række **Grøn Lørdagsrådgivning**-arrangementer (hver anden lørdag i sommerhalvåret), dels en serie **Grønne Gårdvandring**er med fokus på de grønne elementer. I 2011 vil vi kæde de to elementer stærkere sammen og holde flere gårdvandring (vi blev kimet med og kunne have afholdt fem af hver) og færre rådgivningsdage, som skal ligge efter gårdvandringene. Vi har med 'den grønne linje' (vores seniormedarbejder Peder Clement) en enestående viden om byvegetation i huset, som gennem sådanne arrangementer kommer fornemt i spil.

På rådgivningslørdagene har der seriøst været drøftet flere grønne tage og gårdomlægninger, og der er et projekt under forberedelse for **Webersgade**, hvor man gennem en systematisk tilplantning med facadeplanter vil kunne mindske støjen, luftforureningen og varmetabet. Lørdagsrådgivningen (som i 2011 snarere vil blive torsdagsrådgivningen), har således indenfor byforgrønnelsesområdet fungeret fint som (2.05) opsamling af borgerinitiativer og aktuelle sager.

4.18) Den skjulte bynatur er et samarbejdsprojekt med komponist og saxofonist Thomas Agergaard om en lyd-billedproduktion, som i et kunstnerisk sprog skal gøre opmærksom på den skjulte bynatur. Den videre realisering afventer tilvejebringelsen af fondsstøtte.

4.20) I 2010 har en arbejdsgruppe løbende mødtes ved Miljøpunkt omkring **Urban Farming**. Arbejdet sigter i første omgang på at lancere en informationshjemmeside og et *Urban Farming Manifesto* i forbindelse med udstillingen *Hungry Planet*.

4.21) I 2010 har vi påbegyndt et grundlags-papir om **skolenære skolehaver** i den tæt bebyggede by. Det forudsætter en mindre arealkrævende type skolehaver, hvor vægten mere er lagt på at etablering af en anden type læringsrum, end på den traditionelle skolehave, hvor hver elev har sin egen jordlod at prøve kræfter med landbrugets ædle kunst.

Et oplagt sted at prøve kræfter ville være to små skolegårde ved Niels Brock på Nørre Voldgade og Sankt Petri i Larslejsstræde. De er begge nu ganske gøllede skolegårde, og en forgrønning af disse to skolegårde ville samtidig kunne danne en grøn korridor mellem Nørre Kvarterets indre grønne enklaver og Ørstedsparken, som vil styrke fuglelivet i området.

4.25) Vores **Lommepark 77** umiddelbart foran R77 har været en stor succes, og den store ovale bæk er flittigt brugt døgnet rundt samtidig med at den giver beskyttelse til en cirkel med tagvegetation (sedum) i siddende øjenhøjde. I udgangspunktet har Lommepark kun midlertidig opholdstilladelse indtil Vartov-pladsen skal etableres i andet halvår 2011. Men det ser nu ud til, at vi kan opnå permanent opholdstilladelse. Dette vil kræve en opfølgning i foråret 2011. I forbindelse med at belægningen på pladsen foran skal omlægges, vil det være oplagt samtidig at etablere **regnvandsopsamling** til vanding samt en **grøn facadeskygning** foran vores lokaler, som på visse tider af året lider af overopvarmning på grund af de store glasarealer.

5	Trafik og luftforurening	pri.	øko.	samarbejdspartnere
5.01*	Luftforurening følgegruppe	**		LU, Det Økologiske Råd
5.02	Strandboulevarden			Miljøpunkt Østerbro m.fl.
5.05*	Trafikværkstedet	***	##	RBT, LU m.fl.
5.06*	Bydelsplan	***		2xLU
5.07*	Cykel-busgade-struktur for Indre By-Chr.havn	**		RBT, LU
5.08*	Eldelebensprojekt	**		4 MP, KK, Better Place
5.09*	Intelligent Varedistribution / citylogistik	**		LU, KK
5.10*	Cykeltryghedsprojekt			

Indre By står i de kommende år overfor store forandringer i forbindelse med anlæggelsen af Metrocityringen, og det vil være en oplagt opgave for Miljøpunkt at følge udviklingen på tæt hold. En række af de trafikale problemstillinger for det centrale København varetages i dag parallelt af Lokaludvalget, som har en stor og aktiv byudviklingsgruppe. Det vil derfor være oplagt at søge en **fælles indsats** på en række områder som for eksempel partikelforurening, støjforurening, tung trafik og cykel-fodgænger-forhold.

5.02) Med de nuværende bydelsgrænser ligger den sydligste del af **Strandboulevarden** i Indre By. I 2007 blev der lavet et meget visionært projekt for Strandboulevarden (5.2), hvor det ene spor blev inddraget til park- og byrumfunktioner. Det er et projekt med mange perspektiver for området, og det ville være ønskeligt i samarbejde med Miljøpunkt Østerbro at få afklaret en mulig videreførelse af projektet.

5.05) Siden januar 2010 har **Trafikværkstedet** arbejdet med trafik- og transportproblematikken omkring Hovedstadsområdet set i forhold til fremsynede trafikinitiativer over hele verden, med det formål at lave et bæredygtigt trafikscenarie for 2030. Arbejdet forventes lige nu at kunne afsluttes i løbet af første halvår 2011.

5.06) Lokaludvalgene for Indre By og Christianshavn står i 2010 overfor at skulle udarbejde en bydelsplan. Det vil være oplagt for Miljøpunkt at medvirke til, at klima- og bæredygtighedsproblematikken bliver fuldt integreret i **bydelsplanen**. Og med den nu forestående sammensmeltning af Miljøpunkt- og Lokaludvalgsaktiviteterne er det dobbelt oplagt at understøtte bydelsplan-processen.

5.07) Trafikværkstedet har indvilliget i at lave en tidlig færdiggørelse af den del af sit scenario, som omhandler Indre By-Christianshavn for at kunne bidrage til Lokaludvalgenes igangværende bydelsplanarbejde. Vi har pt. ansøgninger ude om sekretærhjælp og håber at kunne færdiggøre den samlede vision inden sommerferien 2011.

5.08) Eldelebensprojektet er et samarbejdsprojekt mellem fire miljøpunkter og en række andre parter. Det har været under forberedelse det meste af 2010, men den videre udfoldelse er meget usikker i den nuværende situation.

5.09) Vi er lige nu ved at foretage de indledende sonderinger og netværksdannelser omkring mulighederne for at etablere en ny citylogistik - en **Intelligent Varedistribution**, som udnytter potentialet i moderne informationsteknologi og vedvarende transportmidler.

5.10) KK har meget ambitiøse planer om, at en langt større del af trafikken end i dag skal afvikles via cykel. Det kræver dels mere plads, dels **større tryghed** for de cyklende, hvis man vil gøre det attraktivt for en række nu tøvende grupper. Det vil derfor i forlængelse af Trafikværkstedets arbejde være oplagt at definere et cykeltryghedsprojekt, som systematisk kortlægger, hvordan en anden disponering af brugen af gaderummet i det centrale København kan understøtte en sådan proces.

6	Forbrug, affald og recirkulering	pri.	øko.	samarbejdspartnere
6.01*	Affaldssortering			
6.02*	Farvel til plasticposen			
6.03*	Miljøvenlig livsstil			
6.04*	Miljøvenlige virksomheder			
6.05*	Reklamer nej tak, også i byrummet			
6.06*	Kompostering af nedfaldne blade			
6.07	Tyggegummi-engen i Købmagergade	*	#	Center for Renhold

En vigtig del af at udvikle en mere bæredygtig by er at etablere et mere bæredygtigt stofskifte for byen. Projekterne i gruppe 6 forholder sig til forskellige aspekter af **byens stofkredsløb**, som i dag er præget af uhensigtsmæssige forbrugs- og produktionsmønstre, som medfører store mængder af affald. Danskernes globale økologiske fodaftryk ligger således i dag blandt de højeste i verden med et ressourceforbrug på et niveau, som kræver omkring **fire jordkloder**. At bringe dette ned i nærheden af en enkelt jordklode vil fordr en udfasning af nuværende (lineære) produktions- og forbrugsformer og en implementering af en konsekvent **cyklisk forståelse** af byen og dens stofskifte.

Før budgetforliget var der lagt op til, at der for 2011 skulle være et **fælles tema** for de otte Miljøpunkter, og at det skulle være affald (hvor vi fra Indre By-Christianshavns side havde ønsket, at det skulle være byforgrønning). Denne fordring er bortfaldet, og i den nuværende situation vil eneste affaldsprojekt fra Miljøpunkt Indre By-Christianshavn i første halvår 2011 være et aspekt af udstillingen *Hungry Planet* (2.11). Udstillingen er bygget op om familier fra hele verden sammen med det, de spiser på en uge. Vi har til udstillingen udarbejdet yderligere tre danske portrætter, hvor vi ikke bare ser på, hvad man spiser på en uge, men også på det affald, som genereres fra et køkken på en uge. Og vi vil som del af udstillingen invitere københavnere til at lave en tilsvarende **undersøgelse** af sin families indkøbskurv, køkken og affalds-spand igennem en uge.

6.07) Og så vil der måske endda vise sig en åbning for **Tyggegummi-engen**, et festligt synlighedsprojekt, som vi i samarbejde med Center for Renhold havde under forberedelse i sensommeren 2010, hvor alle tyggegummiklatter på et stykke af **Købmagergade** mellem Landemærket og Skindergade (hvor belægningen står overfor at skulle fornyes) blev malet op med blomster. Men projektet blev standset af Center for Veje som politisk ukorrekt. Der kan være op til 100 tyggegummiklatter på en enkelt m² Købmagergade, og hver klat koster omkring 10 kr. at fjerne. Sindbilledet var således, at en pakke tyggegummi til en femmer nærmere skulle koste **100 kr.**, hvis man skulle betale den fulde pris for også at få ryddet op efter tygningen.

6.05) Miljøpunkt har i 2010 sparret et Kaospilot-afgangsprojekt: *Reklamer Ja Tak* og i den forbindelse lagt lokaler til en række arrangementer.

7	Energi- og klimaprojekter	pri.	øko.	samarbejdspartnere
7.03*	Energisparetasker	**	#	
7.05*	Termografisk kamera	*		
7.06*	Virksomheder og klima	***	#	CASA
7.18*	Vindmølleadministration	***		KK, møllelaugene
7.24*	Københavns Vedvarende EnergiLaug	**		

Arbejdet med afviklingen af det fossile samfund og etableringen af en by, som er drevet, opvarmet og transporteret på vedvarende energikilder, står overfor **særlige problemstillinger** i bydelen Indre By. For eksempel kan vi ikke bare pakke hele den historiske bygningsarv ind i 30 cm mineraluld. Ligeledes er det svært at indpasse grønne tage i den historiske bygnings-

masse, som typisk har omkring 45° taghældning og tegtag. Man må således inddrage andre metoder for at sikre den lokale afledning af regnvandet, som der er lagt op til i LAR-planerne (Lokal Afledning af Regnvandet), herunder en **systematisk reetablering** af vandgennemtrængeligheden i alle belægningsflader på karreerne.

7.03) Energisparetaskerne er et fint tilbud, som blot ikke i dag bliver tilstrækkeligt brugt. De fortjente en artikel i de lokale aviser - og kunne måske udbygges med de seneste strømspare-skiner, som styres af bevægelsessensorer.

7.05) Det termografiske kamera bliver ganske ofte brugt, men har aldrig fået en formaliseret udlånsordning. Det kræver indsigt af den, der bruger det, at få det optimale ud af **det termografiske kamera**, samtidig med, at det er et ganske kostbart apparat. Det var derfor værd at finde en person, som mod et mindre honorar kunne tage rundt med kameraet og være med til at konkludere på optagelserne.

7.06) Virksomhedsundersøgelsen er tæt på sin endelige konklusion. Den tegner til at give et virkelig værdifuldt billede af de **holdninger og barrierer**, som kendetegner bydelens mange virksomheder. Og det vil være naturligt på den baggrund at iværksætte en målrettet indsats i virksomhederne. I en første fase skal mulighederne kortlægges for at få en sådan indsats finansieret gennem kanaler som Energistyrelsens puljer og CDM-mekanismer.

7.18) Vindmølleadministrationen har haft de første dialoger med en gruppe borgere i bydelen, som ønsker at etablere egen vindmølle. Vi arbejder målrettet på at blive centralt placeret i arbejdet med at danne **vindmøllelaug** omkring de kommende vindmøller på **Prøvestenen**.

7.24) Miljøpunkt arbejder på at etablere et **Københavns Vedvarende EnergiLaug**, som kan understøtte etableringen af de andelsbaserede vindmøllelaug, som KKs klimaplan lægger op til skal være en central del af omlægningen til en bynær vedvarende energiforsyning.

1	Drift og udvikling af centeret	pri.	øko.	samarbejdspartnere
1.01	Miljøpunkt - udvikling af centerfaciliteter	*		LU
1.02	Miljøpunkt organisationsstruktur	***		LU, CMi, ØF
1.03	Kommunikationsstruktur for Miljøpunkt	*		eksterne konsulenter
1.04	Kommunikationsstrategi for Miljøpunkt	*		eksterne konsulenter
1.05	Strøtanker om bæredygtighed (blog)	***		
1.06	Etablering af køkken			LU
1.07	Internt Netværk	*	#	nem IT, Nis Hartvit, HT

Aktiviteterne i denne gruppe har til dels kontinuert karakter. Det overordnede mål er at sikre udviklingen og opretholdelsen af et **godt arbejdsmiljø** og et velfungerende, velreflekteret fundament for centerets mangedannede virke, herunder en **kommunikationsstrategi**, som sætter Miljøpunkt i stand til at kommunikere og arbejde præcist i bydelen.

1.5) Miljøpunkts hjemmeside har 5-700 daglige unikke besøgende og over 100.000 sidevisninger om måneden, i høj grad i kraft af vores blog **Strøtanker om bæredygtighed**. Bloggen har vist sig en vigtig del af opbygningen af et stort og stærkt fagligt netværk omkring Miljøpunkt med tråde langt ind i både aktivistmiljøer og universitetsverdenen. Vi regner med i forbindelse med udstillingen *Hungry Planet* at køre en serie indlæg på bloggen om forholdet mellem det vi hver dag gør i vores køkken og indkøbskurv og den globale klima- og bæredygtighedssituation.

1.6) Etablering af gode **køkkenfaciliteter** har høj prioritet for vores fælles lejemaal på R77. Det er dog udsat, indtil der er klarhed om den strukturelle videreførelse og finansieringen deraf.

Budget for første halvår 2011 Miljøpunkt Indre By-Christianshavn

pr. 09.11.2010

Som følge af budgetforliget for 2011 omfatter dette budget kun første halvår 2011, som vil være støttet af Københavns Kommune. Kolonnen yderst til højre er budgettal for 2010.

Første halvår - 01.01.-30.06.2011	note		½ 2011	2010
Driftstilskud fra Københavns Kommune	1	722.000		1.400.000
Overført fra 2010	1	300.000		25.000
Øvrige tilskud og indtægter	2	575.000		350.000
Indtægter i alt		1.597.000	1.597.000	1.775.000
Lønudgifter	3	460.000		930.000
Øvrige personaleudgifter	4	50.000		100.000
Kontorholdsudgifter	5	155.000		150.000
Lokaleudgifter	6	105.000		200.000
Etableringsudgifter	7	25.000		95.000
Andre udgifter	8	25.000		50.000
Administrationsudgifter i alt		820.000	820.000	1.525.000
Publikationer	9	0		10.000
Aktiviteter/projekter	10	605.000		240.000
Aktivitetsudgifter i alt		605.000	605.000	250.000
Renteudgifter		0		0
Udgifter i alt		1.425.000	1.425.000	1.775.000
Resultat, overføres til 2. halvår 2011	a)	172.000	172.000	0

Noter

1 Driftstilskud fra Københavns Kommune				
Driftstilskud		722.000		1.400.000
Overført fra 2010	a)	300.000		25.000
		1.022.000	1.022.000	1.425.000
2 Øvrige tilskud og indtægter				
Overført fra 2010 (vedr. Hungry Planet)	b)	345.000		
Ekstern projektstøtte 2011 (Hungry Planet)		10.000		
Ekstern projektstøtte 2011 (Trafikværkstedet)	c)	120.000		
Ekstern projektstøtte (Den skjulte bynatur)	c)	100.000		
		575.000	575.000	350.000
3 Løn				
Centerleder og sekretariatsmedarbejder	d)	450.000		900.000

Timeansat til Lørdagsrådgivning / Gårdvandring	10.000		30.000
	460.000	460.000	930.000
4 Personaleudgifter			
Personaleudgifter	50.000		100.000
	50.000	50.000	100.000
5 Kontorholdsudgifter			
Diverse kontorholdsudgifter	25.000		50.000
IT backup & servicering	10.000		0
Fagbibliotek	5.000		20.000
Bogholder & revision	85.000		80.000
Advokathjælp	30.000		
	155.000	155.000	150.000
6 Lokaleudgifter			
Husleje (inkl. el, vand, varme og rengøring)	105.000		200.000
	105.000	105.000	200.000
7 Etableringsudgifter			
Lokale	10.000		30.000
IT, printer, kopimaskine	15.000		40.000
Køkken	0		25.000
	25.000	25.000	95.000
8 Andre udgifter			
Bestyrelse og Forretningsudvalg	20.000		40.000
Repræsentation	5.000		10.000
Reklameudgifter	0		
	25.000	25.000	50.000
9 Publikationer			
Publikationer (bortset fra Hungry Planet)	0	0	10.000
10 Aktiviteter/projekter			
Hungry Planet	355.000		
Trafikværkstedet e)	120.000		
Den skjulte bynatur e)	100.000		
Øvrige aktiviteter med udgangspunkt i årsplan e)	30.000		240.000
	605.000	605.000	240.000

- a) Ifølge årsregnskabet for 2009 havde Fonden pr. 31.12.2009 311.000 kr., som var egne midler (forstået som ikke støttemidler fra KK), opnået gennem tilskud og overskud på vindmølleaktiviteter. Der er således kun i begrænset omfang tale om støttemidler fra KK.
- Ifølge et skøn fra revisor vil der pr. 30.06.2011 være omkring 270.000 kr. af fondens egne midler i regnskabet.
- b) 22.01.-27.03. afholdes udstillingen *Hungry Planet* i Rundetaarn. Det samlede budget er på 550.000 kr. hvoraf der ved dette budgets udfærdigelse er sikret de 365.000 kr. Der er stadig mange ansøgninger ude, samt forhandlinger om sponsorydelser i gang. Det er således på nuværende tidspunkt usikkert, hvor mange af midlerne, som vil være indløbet og brugt ved årsskiftet. Derfor er der indhentet tilladelse ved Center for Miljø til at overføre op til 500.000 kr. ekstra. Det sandsynlige omfang vil være 345.000 kr., som angivet i budgettet.
- c) Ud over *Hungry Planet* er der pt. ansøgninger ude til finansiering af projekt 4.18) *Den skjulte bynatur* (100.000 kr.) samt projekt 5.05) *Trafikværkstedet* (120.000 kr.). De vil kun blive iværksat i den udstrækning, der opnås finansiering.
- d) Årsplan 2011 har som forudsætning opretholdelsen af 2 fuldtidsansatte i 1. halvår 2011.
- e) Bestyrelsen igangsætter og gennemfører principielt ikke projekter eller aktiviteter, som der ikke er finansiering til.

Årsplan og budget 2011 Miljøpunkt Indre By-Christianshavn

Undertegnede fra bestyrelsen for Miljøpunkt Indre By-Christianshavn bekræfter hermed Årsplan og budget for 2010 pr. 9. november 2010.

Bent Lohmann

Erik Christiansen

Karl Vogt-Nielsen

Karsten Gylding

Kirsten Virring Andersen

Marietta Bonnet

Morten Kabell

Owen Prewett

Rikke Kruse

Thorleif E. Jeppesen

Torben Dahl